

Fylkesprogram for Vestfold Senterparti 2023–2027

Vi bygger et sterkt Vestfold – for framtida!

Etter fire år, sammenslått med Telemark, skal vi nå bygge et sterkt og tydelig Vestfold. Senterpartiet vil bygge samfunnet nedenfra. Vi arbeider for et trygt samfunn der mennesker kan utvikle seg og tar ansvar for eget liv, felleskapet og naturen. Verdigrunnlaget til Senterpartiet er den kristne og humanetiske kulturarven. Hvert menneske er unikt og uerstattelig, og menneskeverdet er ukrenkelig og overordnet andre verdier.

For Senterpartiet er tre forvaltningsnivåer, der kommuner, fylkeskommuner og staten fordeler arbeidsoppgaver og samarbeider, den beste løsningen for å dekke innbyggernes behov for gode tjenester og styring av samfunnet.

Fylkeskommunens samfunnsoppdrag er sammensatt. Fylkeskommunen er en demokratisk arena. I tillegg er fylkeskommunen forvaltningsorgan, myndighetsutøver, tjenesteleverandør og regional utviklingsaktør innen områder som areal og plan, folkehelse, klima og miljø, kultur, næring, opplæring, samferdsel og tannhelse. Flere statlige oppgaver bør desentraliseres til fylkeskommunene for å effektivisere forvaltningen og sikre at beslutninger tas med bakgrunn kunnskap om lokale forhold.

Jordbruk, skogbruk og fiske og nærhet til natur, elver og kyst er blant Vestfolds sterkeste nasjonale fortrinn. Klok og bærekraftig forvaltning av naturressursene er viktig for å sikre biologisk arts mangfold, tilgang til friluftslivs- og rekreasjonsområder og for å fremme reiseliv og turisme. Men det er særlig viktig med tanke på matsikkerhet og beredskap. Bærekraftig natur- og ressursforvaltning handler helt grunnleggende om å gi folk trygghet i hverdagen.

Miljømessig, sosial og økonomisk bærekraft

FNs bærekraftsmål ligger til grunn for fylkeskommunens virksomhet. Senterpartiet er opptatt av at den miljømessige, sosiale og økonomiske bærekraften utvikles parallelt. Vi må skape et samfunn der vi respekterer naturens tåleevne gjennom å forvalte både fornybare og ikke-fornybare naturressurser som jord, vann, vind og sol klokt. Vi må redusere klimagassutslipp og samarbeide om nye, framtidsrettede løsninger. Samtidig må vi redusere sosiale og økonomiske forskjeller gjennom å arbeide med inkludering. Målet er at alle mennesker i Vestfold skal kjenne tilhørighet og ha mulighet til å delta i arbeidsliv, kulturliv og frivillige lag og foreninger og ta utdanning. Videre må det finnes godt utbygde offentlige tilbud, nær folk.

Fylkeskommunen som arbeidsplass

Fylkeskommunen skal være en seriøs og forutsigbar arbeidsgiver, som følger spillereglene i arbeidslivet og går foran som et godt eksempel. Senterpartiet ønsker stor grad av tillit til både ledelse og arbeidstagere, og redusert bruk av unødvendig kontroll og rapportering. Det må tilrettelegges for inkludering gjennom universell utforming av lokaler og digitale verktøy.

Trygg, langsiktig og forutsigbar styring

Senterpartiet ønsker å bygge og forvalte Vestfolds areal og økonomi på en måte som overlater fylket i stadig bedre stand til kommende generasjoner. Det krever gode planer og et aktivt eierskap.

Arealpolitikk

Fylkeskommunen har et overordnet ansvar for arealplanlegging i fylket, som bør utøves i nært samarbeid med kommunene og andre aktører i Vestfold-samfunnet. Senterpartiet mener at større næringsarealer og nye prosjektetableringer bør sees på tvers av kommunegrenser. Fylkeskommunen bør aktivt tilrettelegge for og koordinere samarbeid mellom kommunene i fylket,

ulike forvaltningsnivåer, offentlige og private aktører og forskjellige fag- og sektorområder for å fremme bærekraftig arealpolitikk.

Deler av fylket et tett befolket. Her kreves det tydelige rammer for å bevare verdifull matjord og sikre allmenheten tilgang til kysten og andre natur- og friluftslivsområder. Samtidig må distriktene i fylket ha mulighet til å utvikle seg gjennom boligbygging og næringsutvikling når dette ikke er i konflikt med nasjonale mål for jordvern og naturmangfold.

Senterpartiet vil:

- At fylkeskommunen skal være en medspiller for godt planarbeid i kommunene
- Stoppe omdisponering av dyrka og dyrkbar mark til bolig- og næringsformål, og ha en streng tolkning av jordvernet
- Sikre allmenheten tilgang til kysten og verdifulle natur- og friluftslivsområder
- Legge til rette for fellesarealer til kultur, idrett og sosialt samvær i byer og bygder
- Sikre verdifull kulturarv og bruke den som ressurs for å fremme stedsutvikling
- Sikre god drikkevannskvalitet i Eikern og Farris, gjennom planer og støtte til kvalitetshevende tiltak
- Aktivt bidra til forvaltning og restaurering av Oslofjorden

Eiendomsforvaltning og eierstyring

Bygninger, veier, anlegg og bedrifter som eies av fylkeskommunen skal forvaltes til beste for innbyggerne. Senterpartiet ønsker at fylkeskommunen skal ha et aktivt eierskap der det tjener innbyggernes felles interesser. Brukernes nytte og trygghet på lang sikt legges til grunn for eierskapspolitikken. Senterpartiet ser på jevnt og godt vedlikehold som et godt økonomisk og miljømessig tiltak.

Senterpartiet vil:

- At fylkeskommunale bygg så langt som mulig bygges i tre.
- At Vestfold skal være en foregangskommune på energieffektivisering i offentlige bygg og anlegg
- Investere i solceller på fylkeskommunale bygg.

Utdanning og Tannhelse

Utdanning

Kunnskap og kompetanse er grunnleggende viktig i enkeltmenneskets liv, for gode velferdstjenester og utvikling av nærings- og samfunnsliv. Flere utviklingstrekk peker mot et samfunn preget av kompleksitet, større mangfold og raskere endringer. For å sikre nødvendig, sammensatt kompetanse for framtida vil Senterpartiet legge til rette for fleksible utdanningsløp.

Senterpartiet vil at ungdom skal kunne velge mellom store og små skoler med et mangfold av studietilbud tilpasset næringslivets og samfunnets behov. De videregående skolene skal være regionale utviklingsaktører og samarbeide tett med lokalt nærings- og samfunnsliv, Fagskolen i Vestfold og Telemark og Universitetet i Sørøst-Norge. Elevene bør kunne følge undervisning i enkeltfag på andre skoler enn der de selv går via nettbaserte løsninger. De videregående skolene skal være universelt utformet, slik at alle elever sikres et godt utdanningstilbud. Gjennom pedagogiske trygge og faglige kompetente lærere skal elevene ha mulighet til å utvikle sine ferdigheter og sitt potensiale.

Senterpartiet har tillitt til læreren som profesjonsutøver, og vil gi læreren et profesjonelt handlingsrom. Det er nødvendig med en kritisk gjennomgang av mengden rapportering og dokumentasjon som lærere i dag må bruke tid på. I tillegg til lærere er det behov for sterke, tverrfaglige team rundt elevene.

De videregående skolene må ha tiltaksplaner som forebygger mobbing, og verktøy til å løse problemer når de oppstår. I samarbeid med kommunene må

127 det arbeides målrettet med opplæring og tilbud for psykisk helse for både
128 elever, lærlinger og foresatte.

129 Senterpartiet vil ha et tettere samarbeid mellom rådgivningstjenestene i
130 ungdomsskolen, den videregående skolen, fagskolene og Universitetet i Sørøst-
131 Norge. Yrkesfagene må løftes fram i rådgivningen. Målet må være å tilby
132 elevene en utdanning de selv er motivert for og som møter samfunnets behov
133 for arbeidskraft. Senterpartiet vil styrke yrkesfagenes status og øke
134 rekrutteringen til disse. Vi må skaffe flere lærlingplasser, bedre kvaliteten på
135 fagopplæringen og redusere kostnadene ved å ta fagopplæring. Det er viktig å
136 gjøre utdanningen mest mulig relevant og kvalifisere elevene til det som møter
137 dem i bedriftene, både gjennom læretida og i arbeidslivet. For å sikre kvaliteten
138 og øke gjennomføringsprosenten er det avgjørende å skaffe nok læreplasser.
139 Full opplæring i bedrift bør være et alternativ for de elevene som ikke er
140 motivert for skolegang.

141
142 Senterpartiet vil utvikle fagskoletilbudet som en høyere utdanning som skal
143 dekke et samfunnsbehov. Vi må dekke kompetansebehovet i primærnæringene,
144 bygg- og anleggsbransjen og i helse- og omsorgssektoren. Senterpartiet vil
145 arbeide for en bedre statlig finansiering av fagskoletilbudet.

146
147 For å sikre rekruttering til landbruksnæringen er det viktig med gode
148 utdanningsløp som kan kombinere praktisk og teoretisk utdanning. I Vestfold har
149 vi god erfaring med å kombinere offentlig og privat skoletilbud til agronomer og
150 gartnere. Kurs- og etterutdanningsbehovet for bønder er et kontinuerlig behov,
151 og voksenagronomutdanninga er et viktig supplement til den videregående
152 opplæringa.

153
154 Senterpartiet ønsker å legge til rette for at Universitetet i Sørøst-Norge (USN)
155 blir en aktiv medspiller innen næringsutvikling, kultur, folkehelse og utdanning i
156 fylket. For å oppnå dette bør fylkeskommunen være aktive deltakere i arbeidet
157 med å utvikle universitetet. Senterpartiet mener det er et stort potensial for økt

samarbeid mellom USN, kommuner, fylkeskommunen, næringslivet og
kulturlivet.

Senterpartiet vil:

- Ha en god og gratis offentlig skole som ikke rangerer elevers muligheter etter geografi eller sosioøkonomisk bakgrunn
- Være restriktivt til nyetablering av privatskoler som undergraver den offentlige skolen
- At skolebiblioteket skal fungere som et viktig samlingssted og ressurssenter for elvene
- At fylkeskommunen skal ha et godt tilgjengelig tilbud om skolepsykolog eller tilsvarende for elever og lærlinger
- Videreutvikle naturbruksskolen Melsom videregående skole som et viktig sted å lære om matproduksjon
- Ivareta og styrke utdanningstilbudet innen naturbruk og gartnerfag ved Gjennestad videregående skole
- At full opplæring i bedrift skal være et godt kjent alternativ for å gjennomføre videregående opplæring, og at fylkeskommunen tilrettelegger for dette
- Sikre et universelt utformet utdanningsløp som inkluderer digitale hjelpemidler for personer med funksjonsnedsettelse
- Fylkeskommunen skal ha minst tre lærlingplasser per 5000 innbygger i egen virksomhet
- Stille krav til bedrifter ved større anbudsinnngåelser om at de må være aktive lærebedrifter
- Legge bedre til rette for internasjonal utvesking, også for lærlinger
- Legge vekt på samfunnets behov for arbeidskraft ved valg av studieprogram på de videregående skolene
- I kommende fireårsperiode legge vekt på å utdanne flere personer innen helsefag
- Sørge for at ungdomsrådet involveres i fylkeskommunens politiske saksbehandling

- Ha mer kompetanseutveksling mellom skoler og offentlige og private virksomheter ved å trekke inn foredragsholdere fra næringsliv og offentlig sektor i undervisningen og tilrettelegge for at lærere skal kunne hospitere i ulike virksomheter
- at alle lærere skal ha pedagogisk bakgrunn og vil satse på etterutdanning av lærere
- Videreutvikle samarbeidet mellom Universitetet i Sørøst-Norge, Fagskolen i Vestfold og Telemark og næringslivet i regionen

Tannhelse

Fylkeskommunen har ansvar for offentlig tannhelsetjeneste. For Senterpartiet er det viktig at tannhelsetjenesten i Vestfold har god kvalitet og er tilgjengelig for folk i hele fylket, på en enkel måte. God tannhelse har stor betydning for den fysiske og psykiske helsen vår. Barn og unge, beboere på institusjoner og andre som trenger det offentlige helsevesenet, bør ha et tilbud innenfor rimelig reiseavstand.

Senterpartiet vil:

- Beholde dagens organisering av den offentlige tannhelsetjenesten, med tannklinikker i Andebu og Lardal
- Vurdere om tannhelsetjenesten enkelte steder kan samlokaliseres med annen fylkeskommunal virksomhet som f.eks. videregående skoler

Samferdsel og Infrastruktur

Vestfold er et knutepunkt for transport og logistikk for hele Østlandet, med et godt utbygd veinett, ferger, havner, jernbane og flyplass

Fylkesveiene er avgjørende for god kommunikasjon internt i fylket og over fylkesgrenser. Langsiktig og godt vedlikehold av fylkesveiene gir trygghet og økt tilgjengelighet.

TORP Sandefjord Lufthavn er viktig for reisende i vår region, men også viktig for å redusere presset på Oslo Lufthavn Gardermoen. Flyplassen bør fjerne behovet for å bygge ut en tredje rullebane på Gardermoen.

Videreutvikling av Vestfoldbanen, med tilknytning til Sørlandsbanen, er et langsiktig mål for Senterpartiet. Også havnene våre er viktige logistikk-knutepunkter som bør videreutvikles for å få ytterligere transport over på sjø og dermed avlaste veisystemene. Senterpartiet vil støtte videre arbeid med Jyllandskorridoren.

Busstilbudet i fylket må videreutvikles. Det bør holde et jevnt nivå gjennom hele året, og korrespondansen mellom buss og andre kollektivløsninger må bedres. Senterpartiet ønsker at ungdom skal ha tilgang til billige billetter som gjelder for flere transportmidler. Personer som ikke kan benytte seg av kollektivtransport på grunn av nedsatt funksjonsevne eller sykdom, trenger andre alternativer.

Et godt utbygd bredbånd- og mobilnett er en forutsetning for bosetting og næringsutvikling i hele fylket, og en prioritet for Senterpartiet.

Senterpartiet vil:

- Etablere gang- og sykkelveier langs fylkesveiene der det er nødvendig
- Satse sterkt på fylkesveier og innføre minstestandard uavhengig av trafikkmengde
- Sikre at veier og broer i hele fylket tåler akseltrykk som gjør transport av bygningsmaterialer og tømmer mulig
- Jobbe for ny veiforbindelse fra Færder til fastlandet
- Jobbe for å få på plass en god og sikker adkomstvei som knytter TORP Sandefjord Lufthavn bedre til jernbanen og E18
- Gjennom fylkeskommunens eierskap i TORP Sandefjord Lufthavn jobbe med å utvikle flyplassen som en viktig regional flyplass og avlastningsflyplass for Gardermoen

- Ha forbindelse mellom Vestfoldbanen og Sørlandsbanen, flere togavganger i fylket og sikre godstog tilgang til jernbanen
- Øke kollektivandelen i alle deler av fylket
- At alle innbyggerne i fylket skal kunne bruke kollektivtrafikk som alternativ til biltransport. Dette skjer ved å etablere trafikknutepunkt i samarbeid med kommunene.
- Opprettholde bussruter der pendlerbuss også er skolebuss i ferier
- Ha et tilbud med ekspressbusser fra de delene av fylket som ikke har jernbane, f.eks. Færder og Lardal
- Bedre korrespondansen mellom buss og annen type kollektivtrafikk som tog og ferger
- Etablere en ordning med felles ungdomskort som gjelder for all kollektivtrafikk
- Jobbe for at eksisterende prøveordning med tilrettelagt transport (TT-kort) skal bli en permanent nasjonal ordning.
- Videreutvikle havnene i fylket for både gods og passasjertrafikk
- Utvikle intermodale knutepunkt, der gods enkelt kan bytte mellom skip, tog og bil
- Opprettholde dagens trafikkstasjoner

Inkludering, idrett og kultur

Sosial og geografisk ulikhet i helse er en stor utfordring i dagens Norge, også i Vestfold. Senterpartiet ønsker en politikk som er med å utjevne disse forskjellene, og som gir alle innbyggere mulighet til å utnytte sitt potensiale for meningsfulle og gode liv.

Fylkeskommunen har ansvar for å koordinere og fremme folkehelsearbeid i fylket, og samarbeider tett med kommuner, organisasjoner og andre offentlige aktører. Fylkeskommunen skal også ha oversikt over helsetilstanden til befolkningen og faktorer som påvirker denne.

Senterpartiet har tro på at forebyggende folkehelsearbeid lønner seg. Sunt kosthold og fysisk aktivitet er viktige faktorer, men lokalsamfunn med sosiale nettverk, der frivillige lag og organisasjoner fungerer godt, er minst like viktig. Fylkeskommunen har et bredt spekter av virkemidler for å fremme god fysisk og psykisk helse innen områder som kunst, kultur, idrett, friluftsliv, tannhelse og utdanning.

Kultur bidrar til aktivitet, dialog, inkludering og opplevelser. Et fritt og mangfoldig kulturliv kjennetegner et velfungerende demokrati med ytringsfrihet. Kultur har en identitetsskapende effekt på både individer og samfunn, skaper mening og trivsel og virker positivt på folkehelsa. Senterpartiet har som ambisjon at Vestfold skal være et av landets fremste kulturfylker, med økt satsing på kulturnæring og reiseliv. Det innebærer å sørge for at innbyggere i alle deler av fylket har mulighet til å skape, vise fram og oppleve kultur av høy kvalitet, og at det finnes gode og tilrettelagte kulturarenaer i fylket. Det er et mål for Senterpartiet at Vestfold skal ha flere nasjonale visningsarenaer og godt utbygd digital infrastruktur på kulturområdet.

«Den norske idrettsmodellen» bygger på sterke historiske relasjoner og samarbeidsformer mellom offentlige organer og frivilligheten. Fylkeskommunen fordeler spillemidler til idrettsanlegg for idrett og friluftsliv i fylket, gir tilskudd til idrettsarrangementer og til regionale idrettsanlegg, deler ut toppidrettsstipend og er en viktig kompetanseutvikler. Senterpartiet ønsker gjennom fylkeskommunens virkemiddelapparat å bidra til god geografisk spredning og mangfold i idretts- og friluftslivstilbudet, og til å gi idretten grønnere profil. Senterpartiet er opptatt av at frivilligheten skal ha forutsigbare rammer, og at høy kompetanse og delingskultur skal prege idretts- og friluftslivsområdet i fylket.

Vestfold har en rik kulturarv fra blant annet vikingtid, middelalder, grevskapstid og seilskutetid. For Senterpartiet er det viktig å ivareta og formidle kulturarven. Det frivillige engasjementet og innsatsen må oppmuntres og brukes som en ressurs, sammen med museene og andre institusjoner på feltet. Arbeidet som

gjøres med å ta vare på folkemusikken i Vestfold er et godt eksempel på dette.
Det bør satses mer på kulturbasert næring og reiseliv for å skape nye
arbeidsplasser og fremme næringsutvikling i fylket.

Senterpartiet vil:

- Prioritere arbeid med psykisk helse i videregående skole
- Ha gratis, enkel og sunn frokost på alle videregående skoler
- Legge mer fysisk aktivitet inn i skolen for å fremme læring og god folkehelse, f.eks. med støtte til «Aktiv 365»
- Støtte opp under frivillig innsats gjennom å bidra med hjelp til spillemiddelsøknader og rapportering
- Utvikle gode arenaer for opplæring, kunnskapsdeling og erfaringsutveksling for frivilligheten.
- Tilrettelegge for økt aktivitet i hverdagen
- Være med å utvikle gode nærmiljøanlegg og regionale idrettsanlegg
- Arbeide for bærekraftig planlegging, utforming, bygging og drift av idretts- og friluftslivsanlegg.
- Styrke koblingen mellom kultur, kulturbasert næring og reiseliv
- Arbeide for å få skipshaugene i fylket inn på UNESCOs verdensarvliste.
- Samarbeide med Telemark fylkeskommune og andre relevante aktører om å videreutvikle og markedsføre Vikingveien som kultur- og reiselivskonsept.
- Videreutvikle Midgard vikingsenter som attraksjon og styrke senterets kobling til Vikingveien.
- Gjennom aktivt eierskap i Vestfoldmuseene IKS bidra til å utvikle museene og Vestfoldarkivet, sikre at staten bidrar økonomisk til dette
- Støtte opp under etableringen og utviklingen av Næringslivsarkivet, med mål om at satsingen skal kunne utvides til hele østlandsområdet
- Bruke Den kulturelle skolesekken og Den kulturelle spaserstokken aktivt for å løfte kulturen bredt ut til alle aldersgrupper

- Jobbe for mer forutsigbar økonomisk støtte til fylkets festivaler og kulturarrangementer

Næring, klima og miljø

Næringsutvikling

Vestfold har et mangfoldig næringsliv der landbruk, næringsmiddelindustri, logistikk og reiseliv er viktige bærebjelker. Senterpartiet ønsker å styrke kompetanse- og teknologimiljøene knyttet til både disse og andre næringer. Fylkeskommunen bør være en aktiv tilrettelegger for utviklingen av nye og eksisterende arbeidsplasser.

Som Norges brødboks og kjøkkenhage er Vestfold en vesentlig del av landets beredskap. Poteter, grønnsaker og matkorn har kort vei fra jord til bord, og Norges største pølsefabrikk sikrer leveranser til hverdag og fest. Et strengt jordvern og gode rammebetingelser for landbruk og næringsmiddelindustri er avgjørende for å trygge matforsyningen i framtida. Et sterkt tollvern er nødvendig for å beholde og videreutvikle dagens produksjon. De matproduserende arealene til sjøs må sikres gjennom å forbedre naturtilstanden til Oslofjorden.

Vestfolds rike kulturarv og formidlingen av denne, er sammen med ferger, flyplass, jernbane, kollektivtransport, turstier og veier, et viktig grunnlag for serveringssteder og overnattingsbedrifter. Det samme er kulturlivet med utstillinger, forestillinger, festivaler, konkurranser og andre arrangementer. Fylkeskommunen bør være sentral i å samordne og markedsføre aktivitetene og attraksjonene i fylket, slik at de kan utfylle og styrke hverandre.

Senterpartiet vil:

- Integrere landbruk, kulturbasert næring og reiseliv i en helhetlig næringsplan for Vestfold
- Avsette regionale utviklingsmidler til å støtte i næringssvake områder

- Forsterke satsingen på reiseliv. Satsingen må samordnes med kultursatsingen i fylket og matfylket Vestfold
- Utvikle en strategi for etablering av statlige arbeidsplasser i fylket
- At naturressurser som jord, skog, fisk og stein bør sikres gjennom norsk eierskap
- Være med å bygge oppunder lokale initiativ

Natur og miljø

Miljø- og klimaendringer må tas på største alvor. Fylkeskommunen har ansvar for å koordinere og fremme miljø- og klimaarbeid i fylket, men har også et selvstendig ansvar for å kutte i klimagassutslipp. Senterpartiet vil at Vestfold skal være et energieffektivt fylke som satser på fornybar energi. En av målsettingene er at fylkeskommunen skal være klimanøytral.

Naturmangfold er viktig både på land og i vann. Planarbeid er viktig for å hensynta det biologiske mangfoldet, de ulike naturtypene og for å sikre nødvendige matproduserende arealer for fremtida.

Senterpartiet vil:

- Utarbeide en felles plan for klima og energi, der fornybar energi står sentralt
- Tilrettelegge for at alle resirkulerbare materialer skal bli sortert og gjenvunnet, og at organisk materiale blir benyttet til biogassproduksjon
- At busser og andre tungtransporttjenester for fylkeskommunen skal bruke biogass eller annen klimanøytral energi som energiform
- At fylkeskommunen skal støtte opp om innovative prosjekter innen miljø og klima, og være en pådriver for å få realisert prosjekter innenfor fornybar energi
- Ta hensyn til biologisk mangfold og ivareta natur og naturressurser både på land og til sjøs i planarbeidet